

נקודת ראות, גיליון 79

רוצה להימנות על הסגל הדיפלומטי? הוסמכת!

לפני מספר חודשים אישרה הנהלת משרד החוץ הסכם עבודה שמאפשר לעובדי מנהלה ומשק להצטרף לסגל הדיפלומטי של מדינת ישראל. אף כי בהסכם כתוב שרק בוגרי קורס הצוערים ימונו לתפקידים דיפלומטיים, בפועל מאפשרים מספר סעיפים בהסכם גם לאנשי מנהלה למלא תפקידים כאלה (סלע, **דה-מרקר**, 17/9/08 ; 15/9).

הזירה הבין-לאומית מהווה מרחב הכרעה קריטי להבטחת קיומה של מדינת ישראל. שיטת המינויים במשרד החוץ מלמדת שמדינת ישראל אינה מכירה בכך, או שאינה מכירה בחשיבות ההכשרה הייחודית לדיפלומטים.

מה הסוגיה?

- ועדת וינוגרד לבדיקת אירועי המערכה במלחמת לבנון השנייה ביקרה בדוח הביניים שלה את דרך קבלת ההחלטות אשר לא הביאה באופן הראוי את המימד המדיני בתחום הביטחון הלאומי. הוועדה קבעה כי יש לשפר את האופן שבו מתוכללים שיקולי מדיניות החוץ בעיצוב הביטחון הלאומי.
- הוועדה אף המליצה לקיים חובת היועצות עם משרד החוץ בדיונים של ביטחון לאומי שיש להם השלכות מדיניות, אך כי היא לא בחנה את מכלול מדיניות החוץ והסתפקה רק בהצבעה על משבר בתפיסת הביטחון הלאומי.

למה זה חשוב? למה עכשיו?

- מדיניות משרד החוץ בנוגע למינוי הסגלים הדיפלומטיים (ר' לעיל) מתקיימת דווקא על רקע התפתחות איום מדיני-דיפלומטי בעל משמעות אסטרטגיות (ר' המסמך [תפיסת הביטחון הלאומי של ישראל לא רלבנטית](#)).
- אחד המרכיבים המרכזיים באיום זה הוא חתירתם המתמדת של איראן, חזבאללה וגופים אנטי-ציוניים ואנטי-שמיים ליצור דה-לגיטימציה בסיסית לישראל בזירה הבין-לאומית. גורמים אלה מאמינים שפעולות לנידוי ישראל בזירה הבין-לאומית, במקביל לסיכול הניסיונות הישראליים לסיים את השליטה בפלסטינים ולהבטחת עתידה כמדינה יהודית ודמוקרטית, יביאו לקריסה של מדינת ישראל מבפנים, כפי שקרסה דרום אפריקה הלבנה.
- לכן, ישראל חייבת לגבש תפיסת התמודדות בזירה הבין-לאומית כחלק מגיבוש של תפיסה רחבה יותר של ביטחון לאומי ([מזכר מכון ראות לוועדת וינוגרד קורא לעדכן את תפיסת הביטחון הלאומי](#)).
- אף שבקרב אנשי משרד החוץ יש כאלה שיכולים לתרום תרומה ייחודית לעיצוב הביטחון הלאומי, מתוקף ניסיונם, הכשרתם וכישוריהם, חסרות בהכשרות הסגל המקצועי (ובמיוחד בקורס הצוערים) הכשרות, הסמכות או דרישות סף לעיסוק בנושאי ביטחון לאומי ([מזכר לוינוגרד : ארגון מחדש של מדיניות החוץ בתפיסת הביטחון הלאומי](#)).
- לכן, אם לא לכל בוגרי קורס הצוערים (שידוע במקצועיותו ובתהליכי המיון והסינון הקפדניים שלו) יש את הכלים להתמודד עם אחד האתגרים המרכזיים של ישראל בביטחון הלאומי, אזי ודאי וודאי שכלים אלה לא יהיו בידי אנשים שאין להם הכשרה או הסמכה בדיפלומטיה ובמדיניות חוץ ושתיאורטית אינם חייבים בתעודת בגרות כדי להימנות עם שירות החוץ של ישראל.
- שיטת המינויים הקיימת במשרד החוץ מלמדת שמדינת ישראל אינה מכירה בחשיבותה של הכשרה ייחודית לדיפלומטים או שאינה תופסת את הזירה הבין-לאומית כזירה חשובה בביטחון הלאומי, או את שניהם.

כיווני חשיבה ופעולה

- הזירה הבין-לאומית מהווה מרחב הכרעה קריטי להבטחת קיומה של מדינת ישראל. ולכן, יש לשקול את ההמלצות הבאות:
- קביעת מנגנון נוקשה שיבטיח שאך ורק בוגרי קורס הצוערים יוכלו למלא תפקידים דיפלומטיים בשירות החוץ.
- מסלול הכשרה לביטחון לאומי בשירות החוץ ודרישות סף להשמה לתפקידי ביטחון לאומי במשרד – משרד החוץ יגדיר מסלול הכשרה לתפקידים הכרוכים בביטחון הלאומי ויקבע תנאי סף של השכלה, ניסיון, קשרים וכישורים לכל אחד מן התפקידים האלה.
- שיפור הפיקוח הפרלמנטרי – היקף הפיקוח הפרלמנטרי על מדיניות החוץ ועל משרד החוץ לא משקף את חשיבותו הגוברת של הנושא. על יו"ר ועדת החוץ והביטחון לשקול לגבש מתכונת שנתית קבועה של פיקוח על פעילות משרד החוץ על יסוד תוכניות עבודה של משרד החוץ.

■ **בחינה מחדש של תפיסת הביטחון הלאומי** – יש לבחון מחדש את תפיסת הביטחון של ישראל, ולפיה: להגדיר את הקצאת המשאבים למדיניות החוץ ולשירות החוץ; להגדיר את נושאי הליבה של מדיניות החוץ ואת 'בעל הבית' לכל נושא כזה (הגורם המתכלל); לגבש תפיסת הפעלה למשרד החוץ ברמת הביטחון הלאומי; ולהכין תוכנית עבודה רב-שנתית של משרד החוץ.